

MOJCA RAMŠAK

Recenzija knjige Kritična hermenevtika: Pravno pripoznavanje in politična oblast

GAŠPER PIRC, Koper: Znanstveno-raziskovalno središče, Annales ZRS, 2022.

Kritična hermenevtika je knjižni prvenec oz. objavljena doktorska disertacija (*Perspektive hermenevtike v filozofiji prava in normativni etiki*, 2020) docenta na Alma Mater Europaea in raziskovalca na Inštitutu za filozofske študije ZRS Koper, dr. Gašperja Pirca. Delo je razdeljeno na tri osrednja poglavja (Pravo političnega sveta, Perspektive hermenevtične fenomenologije in Afektivni svet etičnega izkustva ter gospostvo prava in politike), ob tem so v knjigi še poglavja, ki pritičejo znanstvenemu delu in naredijo branje prijaznejše (Uvod, Zaključek, Bibliografija, angleški povzetek, Imensko kazalo in recenziji filozofov dr. Nenada Miščevića in dr. Borisa Vezjaka).

Avtor hermenevtiko razume kot temeljno filozofijo človeške prakse, pravo pa kot razmerje, ki temelji na ideji o družbenem udejstvovanju človeka in ga določa v njegovi postavljenosti v svet; v svet, ki ga presevajo motivi etike skrbi. V teh momentih zazna medsebojno razmerje, ki ključno zaznamuje družbeno udejstvovanje človeka. Kritična hermenevtika, ki obenem sprejema interpretativno držo hermenevtike in se zaveda potrebe po kritičnem preverjanju družbene situacije in simbolnih postavk družbeno-politične strukture, je zmožna podajati sodbe na način reflektirajočega pretresa realnih eksistenčnih možnosti. Pirc vire, tudi dela avtorjev, ki pri nas še niso bila

obravnavana, podaja na strnjen in razumljiv način, različne tokove filozofije spretno povezuje, svojo metodo pa imenuje kritična hermenevtika.

V prvem poglavju razvije temelje splošnega očrta raziskave, s katerim zagotovi hermenevtični filozofiji dovolj čvrsto družbeno-teoretsko jedro za raziskavo družbenih fenomenov, zlasti prava in etike. Za pojasnitev vloge prava v družbi in njegove paradoksalne narave, ki hkrati nasprotuje nasilju, kot ga samostojno izvaja, se opre na mladostni spis Walterja Benjamina »H kritiki nasilja« in na obsežno reinterpretacijo tega dela Christopha Menkeja »Pravo in nasilje«.

Drugo poglavje je hkrati tudi osrednje poglavje knjige. Da bi pojasnil vlogo filozofske hermenevtike za razumevanje sodobne družbe, Pirc poda pregled hermenevtične fenomenologije Hansa-Georga Gadamerja. Kljub njegovim daljnosežnim konceptom se avtor ne odloči sprejeti njegovega prispevka k

filozofiji nekritično, in še zlasti temeljito presprašuje njegovo filozofijo v luči pomembnosti za sedanji čas. Poudari vlogi družbene imaginacije v družbeni teoriji in praksi ter pomen kritične ideologije.

V tretjem poglavju preuči povezavo med etiko, pravom in politiko. Opozori na vlogo hermenevtike in ustvarjalne imaginacije pri raziskovanju pravnega jezika. Rdeča nit je odnos med asimetrično etiko skrbi in simetrično (deontološko) moralno politično strukturo družbe ter vrednostno določenim sebstvom, ki ju po avtorjevem prepričanju najustrezneje rešuje model kritične hermenevtike. Avtor vidi razkorak med teoretsko zasnovo in življenjsko prakso, zato kot opazovalec, ki ga vodi normativna težnja, opazuje njuno dinamiko. Razprava izpostavlja posamezne interpretativne in historične elemente v Kantovi filozofiji, ki pripomorejo k razvoju kritične hermenevtike družbe. Pripovedi, ki jih delimo drug z dru-

gim, izrisujejo moralne podobe družbe in njenih članov, kritična hermenevtika pa omogoča zasnovanje vizije pravičnejše družbe in obenem ostaja zavezana težnji po odgovorni interpretaciji družbe in razreševanju sodobnih družbenih, političnih in pravnih izzivov.

V zaključku avtor opozori tudi na tehnološke spremembe, ki jim je botrovala epidemija COVID-19 ter na komunikacijsko logiko družbenih omrežij in s tem na odsekane, jedrnate stavke ter jih poveže s kritično hermenevtiko, ki ponuja čvrstejšo podlago za razumevanje sodobne družbe.

Pirčeva razprava relevantno odstira poudarke iz nekaterih filozofskih del, ki se navezujejo na hermenevtično misel, še zlasti pa jih poskuša zvesti na aktualne družbene razmere, na pomen dialoga, poslušanja, odprtosti za mnenje drugega, na družbeno pravičnost ter uvaja izrazje, ki bi lahko postalo del repertoarja politične in pravne filozofije.

Mojca Ramšak